

Gut Sábész

גוט שבת 17. évfolyam 49. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:15 • י"ג אלול תשע"ה • 2015. 08. 28. • פרשת כי תצא • Szombat kimenetele: 20:19

Színre lép a második generáció

Szinte napra pontosan 26 évvel azután, hogy az Oberlander házaspár Magyarországra érkezett a lubavicsi Rebbe, Menachem Mendel Schneerson rabbi küldötteként, újabb *sliá*chok alapítottak otthon Budapesten.

Feldman Yossi rabbi, és felesége, Mussie azonban szó szerint hazaérkezett: Mussie a magyarországi Chábád mozgalom vezetőinek, Oberlander Báruch rabbinak és Batsheva rebbecennek a lányaként Budapesten élt születésétől fogva. Titkon mindig remélte, hogy felnőttként majd maga is *sliá*ch lehet az otthonában: „Itt nőtem fel, az itteni közösséget a saját közösségemnek érzem, úgy érzem, sokkal többet tudok itt tenni, mint bárhol máshol.” – mondta el a Gut Sábész magazinnak arra a kérdésre, miért éppen Magyarországot választották állomáshelyüknek.

A házaspár Magyarországon, az Óbudai zsinagógában állt a *chi*upe alá 2014-ben, majd

másfél évet töltött el New Yorkban. „Fontos volt, hogy a férjem egy évet el tudjon merülni a Tó-ratanulásban, ahogy az szokás is lubavicsi körökben, hogy mielőtt kilépnék a nagyvilágba, biztosítsanak egy kis időt maguknak a lelki feltöltődésre. Most már készen állunk, hogy továbbadjuk, amit tanultunk.” – magyarázta Mussie kérdésünkre.

Feldman rabbi új otthonában sem hagyja abba a tanulást: újabb vizsgákra készül, melyek letétele után az Izrael Állam által is elismert, még magasabb szintű rabbinikus diplomát szerez majd. Ezután apósa, Oberlander rabbi munkáját fogja segíteni a Budapesti Ortodox Rabinátus tagjaként. Mussie eközben visszatér ko-

rábbi munkahelyére és szeptembertől ismét a Bét Menáchem iskolában tanít majd.

Bár ők az elsők a magyarországi lubavicsi küldöttek második generációjából, ám nem az egyetlenek. A nyomukban jönnek azok a fiúk és lányok, akik Magyarországon élő *sliá*ch családok gyerekeiként nőttek fel. Csak ebben az évben négy küldött családban ünnepeltek bár *micvát* vagy *bát micvát*. Remélhetőleg a világ különböző jesiváiban tanuló, magyar gyökerű, magyarul beszélő, a hazai közösséget magukénekké érző fiatalok a Feldman házaspár példáját követve felnőttként visszatérnek, hogy tovább erősítsék a hazai zsidóság fényét.

Steiner Zsófia

Ellenőriztesse mezuzáját Elulban!

Elul hónapban nem csak lelkünket és cselekedeteinket vizsgáljuk felül: jó alkalom ez a mezuzák átvizsgálására is, amik az idő múlásával sérülhetnek. A sofer.hu oldalt üzemeltető Micha Yerushalmi, hivatásos Tóra-másoló mezuzá-ellenőrzési akciót tart augusztus 27-30. között (29-én a szombat kimenetele után).

Részvételi szándékát a mezuza@zsido.com címen jelezheti.

Jelentkezés az őszi ZsTSz-re

Már lehet jelentkezni a Zsidó Tudományok Szabadegyetemének őszi kurzusára. A szept. 7-dec. 3. között zajló tanfolyamon a zsidóság legkülönbözőbb témáiba nyerhetnek betekintést az érdeklődők. A kurzuson héber nyelvtanulásra is lehetőség van. Fiataloknak idén is meghirdetik az Átid ösztöndíjprogramot, mellyel ingyen vehetnek részt a ZsTSz előadásain.

További információ és jelentkezés: zstsz@zsido.com

Mi legyen a menekültekkel?

Oberlander Báruch rabbi tart előadást a zsidó jog és etika nézőpontjából, olyan kérdéseket érintve, hogy kötelességünk-e befogadni minden menedékkérőt, milyen előírások vonatkoznak a bevándorlókra, és Izrael hogyan teljesíti háláchikus kötelezettségeit.

Helyszín: Keren Or központ,
Károly krt. 20.

Időpont: szeptember 3. 18. óra
Előzetes regisztráció szükséges a posta@zsido.com címen.

Oberlander Báruch és Batsheva, 1989 – Feldman Yossi és Mussie, 2015

Hetiszakas

A temetés szabályai

Szakaszunkban – *Ki Técé* (5Mózes 21:10–25:19.) – Mózes különböző törvényeket ismertet, köztük a hadifogoly nővel kötött házasság szabályait, az elsőszülött fiú jogait, az engedetlen, fegyelmezetlen fiú büntetését stb., majd elmondja, hogy kötelező a kivégzett ember – és innen eredőn min-

den ember – holttestét még aznap eltemetni, a talált jószágot megőrizni és visszaszármaztatni jogos tulajdonosának, stb. A szakasz megismétli a házasság, valamint a zsidó erkölcs és szemérmesség törvényeit és utasításait, a válás módját, a tábor tisztaságának szabályait, stb.

Zsidó világhíradó

Új szakaszhoz ért az Óbudai zsinagóga felújítása

Öt évvel a zsinagóga újranyitása után megkezdődött az épület erősen megrongálódott festésének rekonstrukciója. Az elmúlt években folyamatosan zajlott az épület felújítása, melyre elsősorban a közösség adományaiból nyílt lehetőség.

Az elmúlt időszakban a súlyosan károsodott tetőszerkezetet állították helyre, a legújabb változás pedig az, hogy megnyitották az épület női karzatát lezáró falat, így a díszteremből le lehet tekinteni a zsinagógatérre. A most megkezdett munkálatok, amiknek eredményeként újra látható lesz a zsinagóga eredeti festése, nyolc hónapon keresztül tartanak majd. A felújítást Roth Alex és György nagyvonalú adománya tette lehetővé, melyet édesanyjuk emlékére ajánlottak fel.

A Lajos utcában található épület helyén az 1760-as évektől kezdve áll zsidó imaház, így ez Budapest legrégebbi zsinagógája. A mai napig álló épüle-

tet 1821-ben avatták fel, majd 1900-ban újították fel – ekkor nyerte el belső tere szecessziós belső terét. A zsinagógában a háború után a túlélők összefogásával folytatódott a hitélet, ám az 1960-as években az épület eladásáról döntött a MIOK.

Elsőször a Textil Műszaki Múzeumnak adott otthont az épület, majd a Magyar Televízióhoz került. Stúdióként majd raktárként használták és az egyre romló állapotú zsinagóga belső tereit az új funkciókhoz idomították. 2010-ben az EMIH az MTV-vel kötött bérleti szerződés után megkezdte az épület rekonstrukcióját és újraindította benne a hitéletet.

A zsinagóga a felújítás alatt a szokott rend szerint üzemel.

HOGYAN RÁZTA MEG A CHÁSZID FORRADALOM A TÁRSADALMAT?

Hetiszakasunkban az Örökkévaló megdorgálja népét: „mert nem szolgáltad az Örökkévalót, a te Istenedet örömmel és vidám szívvel,... emiatt szolgálj majd ellenségednek, akit az Örökkévaló rád bocsát” (5Mózes 28:47–48.) A zsidók hibája az volt, hogy józan számítással, hideg fejjel, közömbös lélekkel szolgálták az Örökkévalót, ám Ő nem csak olyan örömet vár tőlünk, ami a parancsok teljesítésének „mellékterméke”.

A 18. századi ipari forradalommal nagyjából egy időben indult útjára a „chászid revolúció”, ami örökre megváltoztatta zsidó társadalom szövetét, és amelynek élén Jisraél Báál Sém Tov rabbi állt. Más forradalmároktól eltérően nem vezetett be új tanokat, csak kihangsúlyozta a zsidó hit alaptételeit, amiket háttérbe szorítottak a zsidókat sújtó nehézségek. Az „érzelmi kóma” letargiája sújtotta a lelkeket, míg a Báál Sém Tov életre nem hívta a „zsidó megújulás”-t.

Az általa megerősített alapelvek közül a legismertebb az öröm. Énekelj, táncolj, mosolyogj! Bár a csüggedés önmagában nem bűn, a legször-

nyűbb bűnökhöz vezethet. Téves az az elképzelés, hogy külön okra van szükségünk a boldogsághoz. Napjainkban tanulmányok sora bizonyítja a boldogság agyra gyakorolt pozitív hatását.

A chászid tanítók azt mondják, hogy a boldogságot mindenkinek magában kell előállítania, és ez parancsolat. Csak így tudunk felülkerekedni az élet szüntelen hadakozásain, az öröm az egyetlen olyan érzelmi környezet, amiben a növekedés lehetséges. Ugyanakkor ez is, mint az Örökkévaló bármely más rendelése, gyakran nagy elszántságot és önfegyelmet igényel.

1988-ban a Rebbe azt mondta, hogy az öröm növelésével kezdődhet meg a végső, globális átalakulás és hozhatjuk el megváltást. Pusztán azzal, hogy boldogok vagyunk, meglesz a kellő erőnk ahhoz, hogy áttörjünk személyes korlátainkon és a szétszóratás támasztotta korlátokon.

Legyél egyszerűen boldog. Jót fog tenni neked. Jót fog tenni a világnak.

*Rochel Holzkenner
írása nyomán*

Zsidóság szótára

Genizá – „elrejtés”: így nevezik azt a raktárt vagy ládát a zsinagógában, amelyben a hiányos, sérült, elnyűtt imakönyveket, megrongálódott kegytárgyakat rejtik el. Ezeket egy idő után kiviszik a temetőbe és eltemetik. Felbecsülhetetlen kultúrtörténeti értékük van azoknak a genizáknak, amelyeket 1896-ban fedezett fel Solomon Schechter egy kairói zsinagógában.

Velem és a Rebbevel történt SPECIÁLIS KÉZBESÍTÉS

Valahányszor az USA-ba látogattam, felhívtam telefonon a Rebbe irodáját, és bejelentkeztem audienciára. Egy alkalommal, 1970-ben, ugyancsak felhívtam a 770-et, és a Rebbe titkára, Hodakov rabbi azt mondta nekem: „Rettenően sajnálom, reb Efrájim, de a helyzet az, hogy most nem tudok neked időpontot adni. A Rebbe túl van terhelve, kimerült, tudom, te szereted őt annyira, hogy nem akard veszélyeztetni...”

Azt feleltem: „Természetesen nem! De arra kérem, adjon áldást az utamra. Japánba készülök üzleti ügyben...” Azt mondta: „Hogyne, átadom a kérést. Hagyd meg nálam az útitervet!” „Csütörtökön indulok, a szüleimnél töltöm a szombatot Chicagóban. Vasárnap repülök Japánba, kedden érkezem, szombaton Kobéban leszek.”

„Remek”, felelte ő. „Édesapád száma megvan nálam.”

Elmentem a szüleimhez, ott töltöttem a szombatot, és vasárnap délután elindultam Chicagóból San Franciscóba. A repülőtéren éppen átszálltam volna a másik gépre, mikor megszólalt a hangosbemondó: „Mr. Steinmetzt telefonhoz várják.” Odamentem a telefonhoz. Hodakov rabbi volt a hívó. „Hogyan találtál meg?” kérdeztem.

„Te mondtad, hogy Chicagóban leszel, felhívtam a szüleidet. Ők mondták, hogy már elindultál, de édesapád tudta a programot, ő mondta, hogy mostanra Friscóban kell lenned, épp átszállóban a tokiói repülőre. Azért hívlak, mert szükségem volna a japán szál-

lásod címére. A Rebbe küldeni szeretne neked valamit...”

Megadtam a címemet. Aztán azt mondta: „A Rebbe áldást küld. Szép utad legyen, sok sikert...”

Megérkeztem Japánba, hoz-

Efráim Steinmetz sikeres üzletember, Venezuelában él.

záltam a dolgomhoz. Szombatra Kobéba mentem. Mikor megérkeztem Kobéba, és bejelentkeztem a hotelba, közölték, hogy egy kis csomag vár. New Yorkból érkezett gyorspostával.

Mármost fontos a történethez, hogy vasárnap jöttem el Friscóból, ez pedig ugyanannak a hétnek péntekén történt, de Japánban egy nappal később van, mint az USA-ban. Péntek reggel mégis ott várt a csomag Japánban.

Kinyitottam, a Rebbe-től jött. Egy kis sziddur volt benne (imakönyv – a szerk.) és egy Tánjá (a haszidizmus alapműve – a szerk.), és egy kis üzenet, hogy adjam ezeket annak, akinek szüksége lesz rá.

Mit tesz az ember Kobéban, ha két ilyen kincse van? Elviszi a sulba (zsinagógába- a szerk.)! Fogtam a két könyvet, és elvit-

tem magammal a sulba. Mikor megérkeztem oda, egy igen jó barátommal találkoztam, akit Venezuelából ismertem. Ben Dávidnak hívták, gyöngyökkel kereskedett, és Japánba is gyöngyöt venni jött. Odavolt

mi bánt, és veled elküldte, ami-re szükségem volt.”

Alig tudta abbahagyni a sírást.

Mély benyomást tett rám a dolog, olyan csodálatos, ahogy az események egymást követték. Felhívtam a Rebbe-t, közöltem, hogy Japánba megyek, és ő elküldte ezeket a könyveket, még arról is gondoskodott, hogy szombat előtt megérkezzenek. És ennek az embernek pontosan erre volt szüksége!

Efráim Steinmetz

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség Híd a menny és a Föld között

Az állatok nem révednek a csillagokra, az angyalok léte a szellem birodalmára korlátozódik, az ember azonban a Teremtő hídja a menny és a Föld között. A testünk porból vétetett, a lelkünk azonban a Teremtő lényegével azonos. Egyedül mi vagyunk képesek arra, hogy egyszerre lássuk a fizikai világot, a szellemi életet és annak szépségét. Mi, akik túl vagyunk a mennyen és a Földön, a formán és az anyagon, a szellemen és a testen – csak mi tudjuk egyesíteni a kettőt.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

az örömtől, hogy láthat: „Ó, Efráim! Hát te hogy vagy mindig?!” Meginvitált a házába szombatra, de nem fogadhatam el, más programom volt már.

Akkor azt kérdezte: „A kezdedben mit szorongatsz?” A csomagra gondolt, mert azt fogtam a kezemben, a Rebbe-től jött csomagot. Elmeséltem az egész történetet.

Mikor a végére értem, elsírta magát. Azt mondta: „Ilyen csak a mesében van! Hat hete érkeztem meg Japánba, tudod. Fiatal korom óta minden reggel, a reggeli ima után tanulni szoktam a Tánját. De most ott-hon felejtettem. Nem tudom, hogy történt. Felhívtam a fiamat, hogy küldje utánam, de még nem jött meg. Nagyon bosszantott a dolog, szörnyen.”

Aztán azt mondta: „Tudod, a Rebbe tudta, mi bánt. Tudta,

Rejtvény

Eheti:

Hány parancsolat található ebben a hetiszakaszbán? Kik nem házasodhatnak zsidóval?

Múlt heti:

Mire utasítja Mózes a népet? Mózes utasítja Izrael népet, hogy bírakat és a törvényt végrehajtó tisztviselőket jelöljenek ki minden egyes városban.

Milyen szabályok kerülnek lefektetésre?

Lefektetésre kerül számos a háborúzással kapcsolatos szabály.

Imaidők

Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Hétköznap: 8.00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök:

19:15: Délutáni-esti ima

(a Keren Or-ban)

Péntek este:

18:30: Hetiszakasz tanulás

19:00: Minchá,

utána Kábálát Sábát

Szombat:

8.45: Hetiszakasz tanulás

9:15: Reggeli ima, majd kidus

19:10: Délutáni ima, majd

szeudá slisit

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek

(munkanapokon):

6.30: Reggeli ima

Péntek este:

19.00: Tanulás

19.30: Esti ima, majd kidus

Szombat: 9.30: Tanulás

10.00: Reggeli ima, majd kidus

A diaszpóra egy bár micva fiúban elmesélve

Köves Sálom Dovber bár micva ünnepe, amelyre augusztus 24-én, az Óbudai zsinagógában került sor, több szempontból is különleges és egyedülálló volt. A vendégek között Izrael Állam nagykövétől és neves rabbiktól kezdve, az Óbudai közösség tagjain át a külföldi családtagokig a zsidóság széles spektruma képviseltette magát.

Nem szokatlan, hogy zsidó rendezvényen, főleg családi eseményen sokféle zsidó jelenik meg. Jönnek rokonok külföldről és belföldről, vallástól eltávolodott barátok és épp ellenkezőleg, hagyományos, ortodox életet élők az ország különböző pontjairól. Nem volt ez máshogy Sálom Dovber bár micváján sem. Az ünneptel nagypapája azonban egy érdekes gondolattal hívta fel a figyelmet arra, hogy az ünneplő család szinte leképezte világban szétszóródott zsidóságát.

Köves Mihály köszöntőjében felidézte családjának történetét, egy tipikus magyar asszimiláns zsidó családrégenyt, mely a dzsentrí módra él, lecsúszott kereskedő úkapától kezdve, az illegális kommunista tevékenysége miatt bebörtönzött dédapán át ível

a megtérő, és a magyar zsidó reneszánsz egyik mozgatórugójává váló rabbiig.

Ez a jellegzetes magyar zsidó örökség azonban csak egy része szétszórattott népünk sorának, amit jól kiegészít Köves Dvora Lea rebbecen családjának története. Az Oirechman házaspár jól példázza az izraeli zsidóság hihetetlen sokszínűségét: egy lubavicsi család Argentínába menekült lengyel férjjel, és egy feleséggel, akinek édesanyja 1948-ban, 16 évesen, 1 éves kislányával érkezett a Szentföldre Jemenből.

Hogyan tud kapcsolódni

egymáshoz ez a rengetegféle kultúra, mi tartja össze ezeket a döbbenetesen különböző életutakat? A válasz maga a bár micva ünnepség. A zsidó vallás adja azt a keretet, azt a kapcsolatot, ami összeköti az izraeli Natan Oirechman családját Köves Mihályéval, Jement Izraellel, Lengyelországot Magyarországgal.

Köves Sámó rabbi és Köves Dvora Lea rebbecen ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik részt vettek fiuk bár micva ünnepségén, valamint mindazoknak, akik fáradhatatlanul segítették őket a szervezés során: *Glitzenstein Smuel* rabbinak *Bérczi Lindának*, *Tóth Gábornak*, *Erdős Juditnak*, *Ambrus Klárának*, *Györfi Lászlónak* és *Szántó Györgynek*, valamint Oirechman Smuelnek és a Carmel étterem munkatársainak.

Honnan származnak a magyar zsidók?

A rabbi válaszol!

Kedves Rabbi!

A lányom kutatott a kozárok és a magyar zsidóság összefüggéséről. Koestler írt erről egy angol nyelvű könyvet. Mi erről a hivatalos vélemény? Veronika

Kedves Veronika!

Ismerem az említett könyvet, ami többek közt azt állítja, hogy a magyar zsidóság a betért kazárokból áll, akik csatlakoztak a magyar törzsekhez. Ez a történelmi hagyomány már jóval

korábban is létezett, Jehudá hálévi a 11. században ez alapján írta filozófiai művét, melynek címe a Kuzári. Ez a kazár király képzelte beszélgetéseit írja le egy keresztény pappal, egy imámmal, egy görög filozófussal és egy rabbiával. Végül a rabbi meggyőzi a zsidóság igazságáról, és a könyv olvasása közben sok mindent megtudunk a zsidó filozófiáról.

Igaz, hogy a zsidóságba be lehet térni, de aki betér az nem

lesz se kohén, se lévi, mert csak azok kohének vagy léviek, akik apai ágon, szakítás nélkül Áron főpaptól vagy Mózesztől és családjából származnak. Mivel a magyar zsidók között nem ritka a kohén és a lévi, ezért biztos, hogy sok az „eredeti” zsidó közöttünk. Azonban persze nem lehet teljesen kizárni azt a lehetőséget, hogy egy pár betért kazár leszármazott is része a magyar zsidóságnak.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: (+36-1-268-0183)

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**

Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

Szerkesztő: **Golubovics Martina**

Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**

ISSN 1416-4604

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza.

Kérjük ne dobja el!

Meg jelenik

Shlomo Michelashvili támogatásával.

